

Державно-приватне партнерство у сфері туризму як засіб реалізації цілей сталого розвитку

Public-Private Partnership in the Field of Tourism as a Means of Achieving Sustainable Development Goals

Наталія Почерніна¹
Nataliya Pochernina

¹ *Dmytro Motorny Tavria State Agrotechnological University*
18 prospekt Bohdana Khmelnytskoho, Melitopol, 72312, Ukraine

DOI: [10.22178/pos.59-3](https://doi.org/10.22178/pos.59-3)

JEL Classification: L32

Received 18.05.2020
Accepted 20.06.2020
Published online 30.06.2020

Corresponding Author:
nataliia.pochernina@tsatu.edu.ua

© 2020 The Author. This article
is licensed under a Creative
Commons Attribution 4.0 License

Анотація. В статті наводиться теоретико-економічне обґрунтування послідовності процесу стратегічного планування розвитку туризму на засадах державно-приватного партнерства, орієнтованого на людей. Предметом дослідження є характеристика державно-приватного партнерства (ДПП) як засобу реалізації макроекономічної політики. Об'єктом аналізу є процеси взаємодії державних інститутів та приватних суб'єктів господарювання у сфері туризму України. Мета дослідження полягала в теоретико-економічному обґрунтуванні ролі державно-приватного партнерства у сфері туризму для реалізації стратегії сталого розвитку регіону. Для досягнення поставленої мети були визначені наступні завдання дослідження: 1) кількісно оцінити міру зв'язку між динамікою державно-приватного партнерства та індексом людського розвитку; 2) систематизувати засоби макроекономічної політики щодо активізації державно-приватного партнерства в контексті реалізації Цілей сталого розвитку. В основу методики дослідження покладено метод порівняння паралельних рядів двох показників, один з яких є факторним, а другий – результативним. У якості факторних ознак обрано такі показники як кількість проектів державно-приватного партнерства у сфері інфраструктури та вартість цих проектів на часовому проміжку 1990-2018 років. У якості результативної ознаки обрано індекс людського розвитку для окремої країни. Наявність зв'язку між ознаками та його напрям визначалась на основі розрахунку індексу Фехнера. Проведені розрахунки дозволили виявити істотну пряму залежність між динамікою ДПП та індексом людського розвитку в Україні. Автором запропонована систематизація цілей сталого розвитку в контексті реалізації державно-приватного партнерства у сфері туризму, а також деталізовані засоби та інструменти макроекономічної політики задля його активізації. Науково-практична значущість отриманих результатів полягає у можливості їх використання при формуванні стратегій розвитку та планів реалізації державно-приватного партнерства на регіональному рівні

Ключові слова: державно-приватне партнерство; макроекономічна політика; цілі сталого розвитку; стратегічне планування; туризм; кореляція.

Abstract. The article provides a theoretical and economic justification of the sequence of the process of strategic planning of tourism development on the basis of people-oriented, public-private partnership. The subject of the study is the characteristic of public-private partnership (PPP) as a means of implementing macroeconomic policy. The object of the analysis is the processes of interaction between state institutions and private entities in the field of tourism in Ukraine. The purpose of the study was to theoretically and economically substantiate the role of public-private partnership in the field of tourism for the implementation of the strategy of sustainable development of the region.

To achieve this goal, the following research objectives were identified: 1) to quantify the relationship between the dynamics of public-private partnership and the human development index; 2) to systematize the means of macroeconomic policy to intensify public-private partnership in the context of the Sustainable Development Goals. The research methodology is based on the method of comparing parallel series of two indicators, one of which is factorial and the other is effective. Indicators such as the number of public-private partnership projects in the field of infrastructure and the cost of these projects in the period 1990-2018 were selected as factors. The human development index for an individual country was chosen as a productive feature. The relationship between the signs and its direction were determined, based on the calculation of the Fechner index. The calculations allowed to reveal a significant direct dependence between the dynamics of PPP and the human development index in Ukraine.

The author proposes the systematization of sustainable development goals in the context of public-private partnership in the field of tourism, as well as detailed tools and instruments of macroeconomic policy to enhance it. The scientific and practical significance of the obtained results lies in the possibility of their use in the formation of development of strategies and plans for the implementation of public-private partnership at the regional level.

Keywords: public-private partnership; macroeconomic policy; goals of sustainable development; strategic planning; tourism; correlation.

ВСТУП

Розвиток соціально-економічних процесів у сучасному світі відбувається в умовах загострення глобальних проблем людства, які заставляють країни світу мобілізувати наявні ресурси, консолідувати зусилля щодо розробки спільних підходів до реалізації управлінських рішень в різних сферах суспільного буття. У зв'язку з цим, питання державно-приватного партнерства (ДПП) набувають надзвичайної ваги, що обумовлює актуальність даного дослідження.

Огляд останніх досліджень і публікацій показує поступове зміщення акцентів в аналізі проблематики державно-приватного партнерства. Традиційно характеристика ДПП подавалася у ракурсі розбудови інфраструктури з точки зору різних аспектів: галузевої специфіки: Н. Бертрам [2]; Н. Бондар [4], принципів фінансування: І. Фаркузен, І. Йускемб [8], механізму співпраці між державою та приватними партнерами: А. Побережник [14]; Ю. Родрігес [16]; вивчення досвіду реалізації проектів ДПП: М. Делла Рокка [5], [11, 17], розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності: Г. Комарницька [10], [12] тощо. За сучасних умов увага науковців все більше зосереджується на питанні використання ДПП для реалізації Цілей Сталого Розвитку. Відтак, частина наукових праць присвячена аналізу ДПП в контексті розвитку екосистем: Д. Бланко [3],

потенціалу підвищення не лише економічної, а й соціальної ефективності: М. Александрова, В. Довгалюк [1]; Т. Губанова [9], розвитку місцевого самоврядування: В. Новіков [13] тощо. Але оскільки проблема сталого розвитку є досить складною, а практика використання ДПП для багатьох країн світу є ще не достатньо розвинутою, то зберігається потреба у подальших наукових розвідках у цьому напрямі.

Мета дослідження полягає в теоретико-економічному обґрунтуванні ролі державно-приватного партнерства у сфері туризму для реалізації стратегії сталого розвитку на рівні регіону. Визначеній меті підпорядковані наступні завдання дослідження:

- проаналізувати залежність між активністю державно-приватного партнерства та індексом людського розвитку за допомогою методу кореляції;
- систематизувати засоби та інструменти макроекономічної політики для активізації ДПП у сфері туризму у розрізі Цілей сталого розвитку.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Практика використання державно-приватного партнерства у провадженні макроекономічної політики задля розв'язання суспільних потреб поступово набуває устале-

ного характеру. І хоча у кількісному вимірі активність ДПП змінюється у часі досить нерівномірно як всередині однієї країни, так і в порівнянні країн між собою, однак за своїми змістовними характеристиками державно-приватне партнерство набирає системного характеру і виступає як дієвий механізм узгодження суспільних та приватних інтересів. Мірою такої узгодженості може служити оцінка зв'язку між активністю державно-приватного партнерства та індексом людського розвитку. В межах даного дослідження аналіз здійснювався за показниками макрорівня за допомогою коефіцієнта кореляції знаків Фехнера.

Сутність методики Фехнера полягає у розрахунку коефіцієнта узгодженості напрямку відхилення факторної та результативної ознаки від їх середніх значень. Коефіцієнт може набувати значень від (-1) до (+1), що свідчатиме про наявність відповідно зворотного / прямого зв'язку між факторною та результативною ознакою. З метою реалізації мети даного дослідження у якості результативної ознаки обрано індекс людського розвитку як узагальнюючий показник досягнення глобальної цілі макроекономічної політики – покращення добробуту населення країни, а у якості факторних ознак обрано показники кількості проектів державно-приватного партнерства та їх вартість.

Розрахунок коефіцієнта Фехнера здійснювався наступним чином:

– розраховувались середні значення для кожної ознаки (X, Y, Z);

– визначались знаки відхилення (-, +) від середнього значення кожної з ознак;

– відхиленню привласнювалось значення А, якщо знаки збігалися, або значення В, якщо знаки не збігалися;

– розраховувався коефіцієнт Фехнера за допомогою формули (1)

$$K_F = \frac{n_A - n_B}{n_A + n_B} \quad (1)$$

де K_F – коефіцієнт Фехнера; n_A – число співпадінь знаків відхилення факторної та результативної ознаки від відповідного середнього значення; n_B – число неспівпадінь знаків відхилення;

– по розміру отриманого коефіцієнта визначалась якісна характеристика зв'язку між ознаками;

– оцінювалась статистична значимість коефіцієнта Фехнера шляхом порівняння Т-статистики по вибірці з табличним значенням Стьюдента ($t_{\text{табл}}$) за допомогою формули (2):

$$T = K_F \cdot \frac{\sqrt{n-2}}{\sqrt{1-K_F^2}} \quad (2)$$

Вихідні параметри для розрахунків наведені у таблиці 1.

Таблиця 1 – Вихідні параметри для оцінки зв'язку між активністю ДПП та індексом людського розвитку в Україні за період 1990 – 2018 років

Рік	Кількість проектів ДПП, X_i	Індекс людського розвитку, Y_i	Вартість проектів ДПП, млн. дол. США, Z_i	Знак відхилення від середнього значення			Співпадіння (А) та неспівпадіння (В) знаків	
				X	Y	Z	X та Y	Z та Y
1990	1	0.705	11	-	-	-	A	A
1991	1	0.701	11	-	-	-	A	A
1992	1	0.692	11	-	-	-	A	A
1993	2	0.681	83	-	-	-	A	A
1994	2	0.668	83	-	-	-	A	A
1995	2	0.664	83	-	-	-	A	A
1996	2	0.661	83	-	-	-	A	A
1997	3	0.663	91	-	-	-	A	A
1998	10	0.665	206	-	-	-	A	A
1999	10	0.667	206	-	-	-	A	A
2000	10	0.671	206	-	-	-	A	A

Рік	Кількість проектів ДПП, X_i	Індекс людського розвитку, Y_i	Вартість проектів ДПП, млн. дол. США, Z_i	Знак відхилення від середнього значення			Співпадіння (А) та неспівпадіння (В) знаків	
				X	Y	Z	X та Y	Z та Y
2001	16	0.681	374	-	-	-	A	A
2002	17	0.689	541	-	-	-	A	A
2003	17	0.699	541	-	-	-	A	A
2004	18	0.706	641	-	-	-	A	A
2005	18	0.715	641	-	+	-	B	B
2006	19	0.722	641	-	+	-	B	B
2007	20	0.729	890	-	+	-	B	B
2008	22	0.733	1050	-	+	-	B	B
2009	23	0.727	1180	-	+	-	B	B
2010	27	0.732	1492	+	+	-	A	B
2011	33	0.737	3572	+	+	+	A	A
2012	54	0.742	4550	+	+	+	A	A
2013	54	0.744	4550	+	+	+	A	A
2014	55	0.747	4620	+	+	+	A	A
2015	55	0.742	4620	+	+	+	A	A
2016	55	0.746	4620	+	+	+	A	A
2017	58	0.747	4795	+	+	+	A	A
2018	68	0.75	5464	+	+	+	A	A
Σ	673	20.526	45856					

Примітки: складено автором на основі даних Світового банку [21] та ПРООН [22; 18]

Обчислення коефіцієнту Фехнера здійснювалось наступним чином:

- середнє значення кількості проектів ДПП
 $\bar{x} = \frac{\sum x_i}{n} = \frac{673}{29} = 23,21;$

- середнє значення вартості проектів ДПП
 $\bar{z} = \frac{\sum z_i}{n} = \frac{45856}{29} = 1581,24;$

- середнє значення індексу людського розвитку
 $\bar{y} = \frac{\sum y_i}{n} = \frac{20,526}{29} = 0,7;$

- коефіцієнт Фехнера для кількості проектів ДПП $K_F = \frac{24 - 5}{24 + 5} = 0,66;$

- коефіцієнт Фехнера для вартості проектів ДПП $K_F = \frac{23 - 6}{23 + 6} = 0,59;$

Величина обох коефіцієнтів свідчить про те, що між результативною та факторними ознаками існує прямий зв'язок, причому за шкалою Чеддока цей зв'язок є істотним, оскільки значення коефіцієнта кореляції знаходиться в межах від 0,5 до 0,7.

Процедура оцінювання значимості коефіцієнта Фехнера на основі формули (2) дала наступні результати:

- Т статистика для кількості проектів ДПП
 $T = 0.66 \cdot \frac{\sqrt{29-2}}{\sqrt{1-0.66^2}} = 4,51$

- Т статистика для вартості проектів ДПП

$$T = 0.59 \cdot \frac{\sqrt{29-2}}{\sqrt{1-0.59^2}} = 3,76$$

За таблицею Стьюдента знайдено для рівня значимості $\alpha = 0,05$ та числа ступенів свободи $k = n - 2 = 29 - 2 = 27$ порогову величину $t_{\text{табл}} = 1,703$. Оскільки $T > t_{\text{табл}}$ в обох випадках, то зроблено висновок про статистичну значимість коефіцієнтів кореляції Фехнера та доведено зв'язку між аналізованими змінними.

Підтвердження істотного зв'язку між динамікою державно-приватного партнерства та індексом людського розвитку актуалізує завдання щодо вдосконалення механізму ДПП та його спрямування на реалізацію пріоритетних цілей сталого розвитку. В умовах здійснюваної реформи децентралізації в Україні важлива роль у цьому процесі відводиться стратегічному плануванню на регіональному та субрегіональному рівні. Для новостворених територіальних громад розробка стратегій сталого розвитку є одним із першочергових завдань реалізації владних повноважень на визначеній території. І життєздатність цих стратегій значною мірою залежить від міри узгодження обраних цільових орієнтирів та засобів їх досягнення.

В межах визначеної мети дослідження логіка узгодження зв'язку «Цілі сталого розвитку – Державно-приватне партнерство» розкривається в аспекті стратегічного планування розвитку туризму на регіональному рівні. Вихідним етапом стратегічного планування у та-

кому контексті, на думку автора, є систематизація Цілей сталого розвитку та базових для стимулювання ДПП у туризмі видів макроекономічної політики, як представлено на рисунку 1.

Рисунок 1 – Систематизація Цілей сталого розвитку за напрямками макрополітики в контексті реалізації державно-приватного партнерства у сфері туризму

Традиційне розуміння приватно-державного партнерства як механізму залучення фінансових ресурсів та розподілу ризиків у виробництві суспільних благ з метою оптимізації зв'язку «ціна – якість» [23, с. 7; 15] за сучасних умов наповнюється новим змістом, уособленим в категорії «державно-приватне партнерство, орієнтоване на людей» (*People-first Public-Private Partnerships*) [7; 19]. Така нова модель ДПП, за баченням Європейської економічної комісії ООН, стає засобом досягнення Цілей сталого розвитку і «фокусує ДПП на наданні «цінностей для людей»» [6, с. 4]. Стратегічне планування на макро та метарівнях має забезпечити життєздатність цієї моделі, передусім шляхом формування «дерева цілей» та ретельного добору інструментів їх практичної реалізації. Приймаючи до уваги принцип Тінбергена у макроекономічній по-

літиці щодо необхідності дотримуватись тождності між кількістю цілей і кількістю несуперечливих між собою засобів їх досягнення та спираючись на п'ять принципів ДПП, виділених Економічною комісією ООН для Європи як пріоритетні [6, с. 4], автор пропонує концентрувати стратегічне планування у сфері туризму на п'яти напрямках макроекономічної політики, зазначених на рисунку 1. Системоутворююча роль у даному процесі відводиться фінансовій політиці, яка задає «рамкові умови» прийняття рішень щодо участі у проектах державно-приватного партнерства усіма зацікавленими сторонами. Якщо фінансові умови участі у ДПП загалом є прийнятними, то подальше «скеровування» приватного інвестора на виконання соціально значимих завдань може бути реалізовано засобами структурної, соціальної, екологічної

політики та політики у сфері зайнятості. Авторське бачення узгодження видів макрое-

кономічної політики з принципами та результатами ДПП наведено на рисунку 2.

Рисунок 2 – Матриця взаємозв'язку принципів та результатів державно-приватного партнерства з видами політики стимулювання туризму

Матриця взаємозв'язку, представлена на рисунку, задає логічну послідовність процесу стратегічного планування на наступними етапами:

- 1) визначення пріоритетності взаємопов'язаних по групі Цілей сталого розвитку (рисунку 1);
- 2) аналіз можливих джерел фінансування ДПП;
- 3) визначення «точкових» проектів ДПП з синергетичним потенціалом реалізації ЦСР на основі громадського обговорення;
- 4) розподіл повноважень між суб'єктами державного регулювання та установами, яким делеговано частину повноважень, щодо стимулювання «точкових» проектів та формування цими суб'єктами набору засобів та інструментів впливу за критерієм комплексного охоплення результатів ДПП (рис. 2), їх кількісного та часового виміру;

5) залучення спеціалізованих установ до розробки та просування конкретних проектів ДПП;

6) легітимізації стратегії сталого розвитку з одночасним укладанням угод ДПП.

Наведемо приклад реалізації зазначеної послідовності для українського проекту у сфері відпочинку «Зелені садиби».

1) Пріоритетність цілей [18] формується у такий ланцюжок:

- ціль 9 – створення інфраструктурної мережі доступу та обслуговування зелених садиб (транспорт, система зв'язку, інтернет); збільшення частка об'єктів громадського та цивільного призначення, благоустрою, облаштованих з урахуванням потреб осіб з інвалідністю; створення та обслуговування WEB-сайту «Зелені садиби»

- ціль 7 – енергозабезпечення (з акцентом на «чистих» джерелах енергії), теплоізоляційні роботи;

- ціль 12 – утилізація відходів;
 - ціль 2 – система постачання продуктів харчування;
 - ціль 8 – створення додаткових робочих місць, скорочення частки молоді, яка не працює, не навчається і не набуває професійних навичок; збільшення кількості суб'єктів малого та середнього підприємництва, у тому числі у сфері креативної індустрії
 - ціль 9 – залучення праці жінок, осіб пенсійного віку, осіб з обмеженими можливостями тощо, у тому числі через неформальну зайнятість;
 - ціль 10 – долучення до регулярного транспортного сполучення з іншим населеним пунктом осіб, які були цього позбавлені через віддаленість місця проживання;
 - ціль 6 – будівництво та реконструкція систем централізованого питного водопостачання та водовідведення із застосуванням новітніх технологій та обладнання, систем очистки стічних вод;
 - ціль 11 – забезпечення збереження культурної і природної спадщини із залученням приватного сектору, у тому числі планування заходів у сфері місцевої культури і виробництва місцевої продукції;
 - ціль 15 – участь в облаштуванні територій та об'єктів природно-заповідного фонду (ділянок лісу, степу, гірських масивів, прибережні зони річок та озер), у тому числі через створення екологічної мережі для піших, кінних, велосипедних прогулянок і т.д., риболовлі, відпочинкового збору грибів, ягід, лікарських трав, зоотерапії тощо;
 - ціль 16 – співпраця з громадськими організаціями місцевого рівня;
 - ціль 17 – мобілізація фінансових ресурсів, укладання проектів ДПП, розробка планів міжмуніципального співробітництва в межах проекту «Зелені садиби»
- 2) Можливі джерела фінансування: кошти місцевого бюджету, кошти фізичних осіб, кошти приватних інвесторів, гранти міжнародних організацій, кошти державного бюджету;
 - 3) «точковий» проект ДПП – «Кільце зелених садиб» області;
 - 4) розподіл повноважень: суб'єкти державного регулювання (місцеві органи влади – до-

звільні процедури, публічні закупівлі, ухвалення рішень щодо випуску місцевих позик і т.д.; органи місцевого самоврядування – землевідведення, встановлення відповідно до законодавства правил з питань благоустрою території населеного пункту, ухвалення рішень про наділення органів самоорганізації населення окремими власними повноваженнями органів місцевого самоврядування, а також про передачу коштів, матеріально-технічних та інших ресурсів, необхідних для їх здійснення і т.д.; органи центрально управління (Державна податкова служба, Державне агентство інфраструктурних проектів, Державна екологічна інспекція, Державна служба зайнятості, Державна служба з питань праці, Державне агентство розвитку туризму тощо) – фінансовий та податковий контроль, контроль у сфері праці та охорони навколишнього середовища тощо); установи, яким делеговано частину повноважень (Фонд державного майна України) – використання та відчуження державного майна, управління об'єктами державної власності, у тому числі корпоративними правами держави щодо об'єктів державної власності; сільські та селищні комітети – організація на добровільних засадах участі населення у здійсненні заходів, сприяння в охороні громадського порядку тощо); громадські організації, прикладом яких у Мелітопольському районі Запорізькій області України є координація взаємодії на рівні власників зелених садиб «Чарівна Таврія»;

5) залучення спеціалізованих установ, діяльність яких направлена на сприяння ДПП. Серед них, наприклад, – Комітет з питань інновацій, конкурентоспроможності та публічно-приватного партнерства Економічної комісії для Європи ООН, Український центр сприяння розвитку публічно-приватного партнерства. Співпраця з такими установами дуже важлива як на стадії планування проектів ДПП, так і на стадії їх легітимізації;

6) легітимізації угод ДПП полягає в їх юридичному оформленні, а також у конкретизації механізмів оцінки рівня ефективності участі сторін у таких проектах, що можуть забезпечити вище зазначені установи. Легітимізація ж самої стратегії сталого розвитку області з урахуванням передбачених результатів ДПП розпочинається з її публічного обговорення та завершується офіційним затвердженням на сесії обласної Ради народних депутатів.

Важливою складовою стратегічного планування сталого розвитку території на засадах ДПП є вибір засобів та інструментів макроекономічної політики, які б сприяли результативності проектів державного-приватного партнерства. Це надзвичайно актуально для України, оскільки за даними Міністерства розвитку економіки, торгівлі і сільського господарства станом на 01.01.2020 на засадах ДПП було укладено 187 договорів, з яких реалізується 52 договори (34 – договорів концесії, 16 – договорів про спільну діяльність, 2 – інші

договори), 135 договорів не реалізується (4 договори – закінчено термін дії, 18 договорів – розірвано, 113 договорів – не виконується) [20]. Отже, зусилля макроекономічного регулювання мають бути спрямованість, передусім, на забезпечення життєздатності державно-приватного партнерства. Авторське бачення окремих елементів державного впливу на ДПП з метою сприяння реалізації проекту «Кільце зелених садиб» наведено у таблиці 2.

Таблиця 2 – Засоби та інструменти макроекономічної політики сприяння ДПП, орієнтованому на людей, у сфері зеленого туризму

Результати ДПП	Стратегічне завдання	Засіб впливу	Інструмент впливу
Доступ та власний капітал	Створення сприятливого середовища для відкриття бізнесу у сфері зеленого туризму або участі у ньому	Диверсифікація форм ДПП: концесія – при використанні історико-архітектурних / оборонних споруд; контракти на управління та лізинг – для узгодженої діяльності на території національних парків чи заповідників / заказників, використання транспортної інфраструктури	Різні типи контрактів ДПП: Будуй – володій - експлуатуй; Будуй – експлуатуй – передавай державі; Купуй – будуй – експлуатуй; Проектуй – будуй-експлуатуй; Будуй – модернізуй – експлуатуй
Залучення стейкхолдерів	Створення місцевої мережі зелених садиб та пов'язаних з ними об'єктів	Організаційне та фінансове сприяння малому, середньому та мікропідприємництву у сфері туризму	Створення інтерактивної бази даних; підтримка стартапів, співпраця з громадськими організаціями; міжмуніципальне співробітництво
Економічна ефективність	Зменшення операційних витрат при створенні туристичного продукту	Ризико-орієнтований підхід у визначенні фінансових зобов'язань сторін ДПП; залучення кредитів банків та небанківських установ, коштів недержавних цільових фондів, лізингових компаній	Постійний моніторинг виконання угод ДПП; страхування кредитів; податкові пільги, допомога в отриманні грантових коштів
Повторюваність	Популяризація кращих практик ДПП у сфері туризму,	Цільові та регіональні програми розвитку сфери туризму; впровадження проектного підходу до створення комплексного туристичного продукту	Створення центрів туристичної інформації;- розроблення та реалізації маркетингової стратегії просування місцевого туристичного продукту
Екологічна стійкість	Розширення зони екологічно чистої території	Екологічний моніторинг проектів	Екологічні санкції / система заохочень

ВИСНОВКИ

Важливою умовою успішного розвитку регіону є ефективна економічна політика, що реалізується у відповідності до науково-обґрунтованої стратегії розвитку. Обов'язковими складовими елементами такої стратегії є система цільових орієнтирів та механізм їх досягнення. Проведений автором кореляційний аналіз виявив пряму істотну залежність між активністю державно-приватного партнерства та індексом людського розвитку в Україні. У зв'язку з цим, запропонована рамкова модель стратегічного

планування розвитку території на засадах державно-приватного партнерства, орієнтованого на людей, у сфері туризму. Модель розкриває зв'язок між Цілями сталого розвитку, принципами та результатами державно-приватного партнерства, напрямками макроекономічної політики стимулювання туризму, її засобами та інструментами. Науково-практична значущість отриманих результатів полягає у можливості їх використання при формуванні стратегій розвитку та планів реалізації державно-приватного партнерства на регіональному рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES

1. Aleksandrova, M., & Dovgaliuk, V. (2019). Public-private partnership in the social sphere. *Derzhavne Upravlinnya: Udoskonalennya Ta Rozvytok*, 8. doi: 10.32702/2307-2156-2019.8.23
2. Bertram, N., Fuchs, S., Mischke, J., Palter, R., Strube, G., & Woetzel, J. (2019, June 18). *Modular construction: From projects to products*. Retrieved from <https://www.mckinsey.com/industries/capital-projects-and-infrastructure/our-insights/modular-construction-from-projects-to-products#>
3. Blanco, J. L., Mullin, A., Pandya, K., Parsons, M., & Ribeirinho, M. (2018, September 5). *Seizing opportunity in today's construction technology ecosystem*. Retrieved from <https://www.mckinsey.com/industries/capital-projects-and-infrastructure/our-insights/seizing-opportunity-in-todays-construction-technology-ecosystem>
4. Bondar, N. M. (2014). *Rozvytok transportnoi infrastruktury Ukrainy na zasadakh derzhavno-pryvatnoho partnerstva* [Development of transport infrastructure of Ukraine on the basis of public-private partnership]. Kyiv: NTU (in Ukrainian) [Бондар, Н. М. (2014). *Розвиток транспортної інфраструктури України на засадах державно-приватного партнерства*. Київ: НТУ].
5. Della Rocca, M. (2017, July, 19). *The rising advantage of public-private partnerships*. Retrieved from <https://www.mckinsey.com/industries/capital-projects-and-infrastructure/our-insights/the-rising-advantage-of-public-private-partnerships>
6. Economic Commission for Europe. (2018, November 20-21). *Guiding Principles on People-first Public-Private Partnerships in support of the United Nations Sustainable Development Goals*. Retrieved from <https://undocs.org/ECE/CECI/WP/PPP/2018/3>
7. Economic Commission for Europe. (2018, November 20-21). *Report of the Working Party on Public-Private Partnerships on its second session*. Retrieved from https://www.unece.org/fileadmin/DAM/ceci/documents/2018/PPP/WP/ECE_CECI_WP_PPP_2018_02-en.pdf
8. Farquharson, E., & Yescombe, E. R. (2018). *Public-Private Partnerships for Infrastructure. Principles of Policy and Finance* (2nd ed.). Oxford: Butterworth-Heinemann.
9. Hubanova, T. (2019). Public Private Partnership in the Sphere of Education and Science in Ukraine: Regulatory and Legal Characteristics. *Death penalty in Ancient Egypt. Entrepreneurship, Economy and Law*, 6, 220–224. doi: 10.32849/2663-5313/2019.6.40
10. Komarnytska, H. (2019). Domestic experience of public-private partnership in terms of the development of investment and innovation activity. *Black Sea Economic Studies*, 44. doi: 10.32843/bses.44-8

11. Ministry of Infrastructure of Ukraine. (2017, January). *SWOT analiz realizatsii proektiv DPP v infrastrukturi v Ukraini* [SWOT analysis of the implementation of PPP projects in infrastructure in Ukraine]. Retrieved from https://mtu.gov.ua/files/Presentation_PPP%20SWOT%20analysis%20UKR.pdf (in Ukrainian) [Міністерство інфраструктури України. (2017, Січень). *SWOT аналіз реалізації проєктів ДПП в інфраструктурі в Україні*. URL: https://mtu.gov.ua/files/Presentation_PPP%20SWOT%20analysis%20UKR.pdf].
12. National Institute for Strategic Studies. (2020). *Shchodo rozvytku derzhavno-pryvatnoho partnerstva yak mekhanizmu aktyvizatsii investytsiinoi diialnosti v Ukraini* [Regarding the development of public-private partnership as a mechanism for intensifying investment activity in Ukraine]. Retrieved from <http://old2.niss.gov.ua/articles/816> (in Ukrainian) [Національний інститут стратегічних досліджень. (2020). *Щодо розвитку державно-приватного партнерства як механізму активізації інвестиційної діяльності в Україні*. URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/816>].
13. Novikov, V. M. (Ed.). (2018). *Sotsialna infrastruktura na shliakhakh reformuvannia mistsevoho samovriaduvannia* [Social infrastructure on the way to local government reform]. Kyiv-Varshava: n. d. (in Ukrainian) [Новіков, В. М. (Ред.). (2018). *Соціальна інфраструктура на шляхах реформування місцевого самоврядування*. Київ-Варшава: n. d.].
14. Poberezhnyk, A. (2019, December 23). *Public-private partnerships in the construction sector*. Retrieved from <https://www.kyivpost.com/business/public-private-partnerships-in-the-construction-sector.html?cn-reloaded=1>
15. Pro derzhavno-pryvatne partnerstvo [] (Ukraine), 01.07.2010, No 2404-VI. Retrieved May 1, 2020, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text> (in Ukrainian) [Про державно-приватне партнерство (Україна), 01.07.2010, № 2404-VI. Актуально на 01.05.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text>].
16. Rodriguez, Ju. (2019, August 27). *Public-Private Partnership Pros and Cons*. Retrieved from <https://www.thebalancesmb.com/public-private-partnership-pros-and-cons-844713>
17. SPILNO. (2017, October). *Realizatsiia proektiv derzhavno-pryvatnoho partnerstva v Ukraini* [Implementation of public-private partnership projects in Ukraine]. Retrieved from <https://mtu.gov.ua/files/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%A0%D0%B5%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D0%94%D0%9F%D0%9F%20%D0%B2%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96.pdf> (in Ukrainian) [SPILNO. (2017, Жовтень). *Реалізація проєктів державно-приватного партнерства в Україні*. URL: <https://mtu.gov.ua/files/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%A0%D0%B5%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D0%94%D0%9F%D0%9F%20%D0%B2%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96.pdf>].
18. State Statistics Service of Ukraine. (2019). *Tsili staloho rozvytku – Ukraina 2019: monitorynhovyi zvit* [Sustainable Development Goals - Ukraine 2019: monitoring report]. Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/menu/st_rozv/publ/SDGs-MonitoringReport_v08_24.09.2019.pdf (in Ukrainian) [Державна служба статистики України. (2019). *Цілі сталого розвитку – Україна 2019: моніторинговий звіт*. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/menu/st_rozv/publ/SDGs-MonitoringReport_v08_24.09.2019.pdf].
19. The Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture of Ukraine. (2018). *Materialy mizhnarodnoi konferentsii "Vprovadzhennia derzhavno-pryvatnykh partnerstv, spriamovanykh na potreby liudei: krashchi mizhnarodni praktyky ta rekomendatsii dlia Ukrainy i krain-susidiv"* [Proceedings of the international conference "Implementation of public-private partnerships

- aimed at the needs of people: best international practices and recommendations for Ukraine and neighboring countries"]. Retrieved from <https://www.me.gov.ua/Files/GetFile?lang=uk-UA&fileId=1116df41-5f82-4b0a-ba47-85d7fda02b3d> (in Ukrainian)
[Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. (2018). *Матеріали міжнародної конференції «Впровадження державно-приватних партнерств, спрямованих на потреби людей: кращі міжнародні практики та рекомендації для України і країн-сусідів»*. URL: <https://www.me.gov.ua/Files/GetFile?lang=uk-UA&fileId=1116df41-5f82-4b0a-ba47-85d7fda02b3d>].
20. The Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture of Ukraine. (2018, January 22). Stan zdiisnennia DPP v Ukraini [Status of PPP implementation in Ukraine]. Retrieved from <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-1ffb7ee1be26&title=StanZdiisnenniaDppVUkraini&fbclid=IwAR30TPmDoRTNugQ9c5zOP2BallftS-cbPAx91alWKvFTRr8x5srGmt165jM> (in Ukrainian)
[Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. (2020, Січень 22). *Стан здійснення ДПП в Україні*. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-1ffb7ee1be26&title=StanZdiisnenniaDppVUkraini&fbclid=IwAR30TPmDoRTNugQ9c5zOP2BallftS-cbPAx91alWKvFTRr8x5srGmt165jM>].
21. The World Bank. (2020). *Private participation in infrastructure (PPI) database*. Retrieved May 1, 2020, from <https://ppi.worldbank.org/en/ppi>
22. UNDP. (2018). *Indeksy i indikatory chelovecheskogo razvitiia. Obnovlennye statisticheskie dannye 2018* [Indices and indicators of human development. Updated statistics 2018]. Retrieved from http://hdr.undp.org/sites/default/files/2018_human_development_statistical_update_ru.pdf (in Russian)
[Програма розвитку Організації Об'єдинених Націй. (2018). *Индексы и индикаторы человеческого развития. Обновленные статистические данные 2018*. URL: http://hdr.undp.org/sites/default/files/2018_human_development_statistical_update_ru.pdf].
23. Yong, H. (Ed.). (2010). *Public-Private Partnerships Policy and Practice: A Reference Guide*. London: Commonwealth Secretariat.